

**ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการลงคะแนนเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
ในการเลือกตั้งทั่วไป 2 กรกฎาคม 2554
ของเขตพญาไท กรุงเทพมหานคร**

**Factors Affecting the Voting for Members of the House of
Representative in the General Election on the 2nd of July, 2011
at Phayathai District of Bangkok**

ทวีศักดิ์ แสงเงิน*, จิตานันท์ ปิติเลิศศิริกุล*, จูติมา พรหมทอง*

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาปัจจัยต่าง ๆ ที่มีอิทธิพลต่อการลงคะแนนเพื่อเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ในการเลือกตั้งทั่วไป โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยด้านพรรคการเมือง ปัจจัยด้านตัวบุคคล เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ คุณสมบัตินโยบายพรรคการเมืองนโยบายของพรรคการเมือง คุณสมบัตินโยบายของผู้สมัคร ซึ่งผู้มีสิทธิ์จะไปเลือกตั้งหรือไม่ไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ในการเลือกตั้งทั่วไปของเขตพญาไท กรุงเทพฯ ขึ้นอยู่กับปัจจัยข้างต้นมากน้อยเพียงใด โดยใช้ประชากรและการสุ่มตัวอย่างในการศึกษาครั้งนี้ จำนวน 300 คน เครื่องมือในการใช้วิจัย คือ แบบสอบถาม ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยการศึกษา

จากตำราเอกสารและงานวิจัยเป็นแนวทาง ในการสร้างแบบสอบถาม ซึ่งแบบสอบถาม แบ่งออกเป็นสองส่วน ส่วนที่ 1 แบ่งเป็น ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่ทำให้กลุ่มตัวอย่างไปลงคะแนนเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เมื่อรวบรวมข้อมูลและแจกแจงความถี่แล้ว แบ่งระดับความคิดเห็นออกเป็น 5 ระดับ โดยอาศัยช่วงกว้างระหว่างขั้นเป็นเกณฑ์ในการพิจารณา ($\frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{5}$)

$$= \frac{5-1}{5} = 0.80$$

ได้เป็น 5 ระดับ ลำดับที่สำคัญมากที่สุด 4.21 - 5.001 สำคัญมาก 3.41 - 4.20 สำคัญปานกลาง 2.61 - 3.40 สำคัญน้อย 1.81 - 2.60 สำคัญน้อยมาก 1.00 - 1.80

*อาจารย์ประจำสถาบันรัชต์ภาคย์

Abstract

This research was aimed to study factors affecting the voting for members of the House of Representative in the General Election, classified by demographic characteristics, political party, individual factors, including gender, age range, education level, occupation, income level, qualifications of the party leaders, and qualifications of the candidates themselves to identify whether all those factors could affect the eligible voters' decision in the General Election at Phayathai district of Bangkok. There were 300 respondents sampled from the total population. Data were collected using questionnaire technique. The questionnaire were developed in accordance with guidelines from textbooks and research papers. It could be divided into 2 parts, which were (1) questions on demographic characteristics, and (2) questions on opinions regarding factors affecting respondents' decision to vote for the members of the House of Representatives. After data were gathered and frequency distribution was determined, opinions of respondents could be divided into 5 levels based on each interval as references for consideration

$$\left(\frac{\text{Highest Rating} - \text{Lowest Rating}}{5} \right) = \frac{5-1}{5} = 0.80, \text{ and all 5 levels included the most important level in the range of } 4.21 - 5.001, \text{ Very Important of } 3.41 - 4.20, \text{ moderate of } 2.61 - 3.40,$$

less important of 1.81 - 2.60, and the least important of 1.00 - 1.80

บทนำ

ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรม การลงคะแนนเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในเขตเลือกตั้งพัฒนากรุงเทพมหานคร ว่ามีปัจจัยอะไรบ้าง ที่จะทำให้ประชาชนตัดสินใจเลือกสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่เป็นองค์ประกอบในกระบวนการตัดสินใจลงคะแนนให้กับผู้สมัครหรือพรรคการเมืองที่มีความเหมาะสม เข้าไปเป็นตัวแทนใช้อำนาจในทางการเมือง แทนตนในการบริหารประเทศ ก็อย่งทำให้ได้ตัวแทนที่มีคุณภาพที่ส่งผลกระทบต่อประชาชนโดยตรง ดังคำที่ว่า “หย่อนบัตรอย่างไร ท่านได้อย่างนั้น” และสืบเนื่องมาจากผู้วิจัยได้ทำงานและมีส่วนร่วมทางการเมืองมาเกือบ 30 ปี ไม่ว่าจะตำแหน่งผู้ช่วยสมาชิกผู้แทนราษฎร ผู้อำนวยการของสมาชิกผู้แทนราษฎร เลขานุการประจำคณะกรรมาธิการ ที่ปรึกษาประจำคณะกรรมาธิการต่าง ๆ ทั้งของสภาผู้แทนราษฎร และของวุฒิสภาจึงมีแรงดลบรรดาใจสนใจในการเลือกตั้งที่ผ่านมากับการเลือกตั้งในปัจจุบันมีปัจจัยอะไรที่มีอิทธิพลต่อการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง เพราะอดีตที่ผ่านมาผู้แทนราษฎรได้มาจากหลายปัจจัย เช่น เรื่องกองหน่วยเลือกตั้ง ชื่อเสียง แจกสิ่งของ นักจัดรายการดัง ๆ ทำตัวเป็นนักบุญ เป็นต้น แต่ปัจจุบันมีปัจจัยอะไรที่มีอิทธิพลที่แท้จริงต่อการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง

เปิดคูประวัติการเมืองไทย จะพบว่าวันที่มีการเลือกตั้งทั่วไปในประเทศไทย เป็นการจัดการเลือกตั้ง

ทั่วไปที่ผ่านมาเป็นการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชนเป็นครั้งแรกในปี 2480

การเลือกตั้งทั่วไปครั้งแรกเมื่อ พ.ศ. 2476 นั้นเป็นการเลือกตั้งทางอ้อม ราษฎรต้องเลือกผู้แทนตำบลเสียก่อนแล้วผู้แทนตำบลจึงไปเลือกผู้แทนราษฎร มาครั้งนี้ให้ผู้แทนราษฎรเลือกผู้แทนราษฎรโดยตรง

ขณะนั้นมี พันเอก พระยาพหลพลพยุหเสนา เป็นนายกรัฐมนตรีและใช้รัฐธรรมนูญฉบับที่ 10 ธันวาคม พ.ศ. 2476 กฎหมายเลือกตั้งก็ใช้กฎหมาย พ.ศ. 2476 แต่ได้มีการแก้ไขกฎหมายนี้เมื่อ พ.ศ. 2479 ให้เป็นการเลือกตั้งโดยตรงของราษฎร โดยมีการแบ่งเขตเลือกตั้ง ทุกจังหวัดจะมีอย่างน้อยเขตเลือกตั้งคิดอัตราประชากร 2 แสนคนต่อการมีผู้แทนหนึ่งคน นับว่าจำนวนประชากรค่อนข้างมาก ครั้งนั้นมีเขตเลือกตั้ง 91 เขต และมีผู้แทนราษฎรที่มาจากการเลือกตั้งได้ 91 คน

การเลือกตั้งทั่วไปครั้งที่ 2 นั้นถือว่าเป็นการเลือกตั้งตามปกติสภาอยู่ได้ครบวาระการเมือง โดยทั่วไปก็ไม่ได้มีอะไรให้ตื่นเต้นมาก มีผู้คนสนใจลงสมัครรับเลือกตั้งทั้งหน้าเก่าและหน้าใหม่ แต่กระนั้นประชาชนก็มาใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งไม่มาก เพียงจำนวน 2,642,536 คน คิดได้เพียงร้อยละ 40.22 ของผู้มีสิทธิทั้งหมด

จังหวัดที่มีรายงานว่ามีผู้มาใช้สิทธิมากที่สุดถึงร้อยละ 80.50 ของจำนวนผู้มีสิทธิ คือจังหวัดนครนายก และจังหวัดที่ถูกบันทึกว่ามีผู้มาใช้เสียงน้อยที่สุดคือจังหวัดแม่ฮ่องสอน เพราะมีคนมาใช้สิทธิเพียงร้อยละ 22.24 เท่านั้น แต่กรณีแม่ฮ่องสอนนั้นน่าจะเป็นเพราะมีการแข่งขันจริงจัง เนื่องจากผู้สมัครที่จะเป็นคู่แข่งในการเลือกตั้งนั้นมีปัญหาในเรื่องรูปถ่ายและเอกสารที่ไม่เป็นไปตามกติกา จึงถูกตัดสิทธิออกไป

ในจำนวนผู้แทนราษฎร 91 คนนี้ก็มีนักการเมืองดังและเด่นอยู่หลายคน ที่เป็นดาราสภาหรือนักการเมืองที่มีบทบาททางการเมืองต่อมา เช่น นายบุญเท่ง ทองสวัสดิ์ ส.ส. จังหวัดแม่ฮ่องสอนซึ่งเล่นการเมืองต่อมาอีกนาน แม้จะย้ายไปสมัครที่จังหวัดลำปางก็ตาม ได้เป็นรัฐมนตรีหลายสมัย หรือ ส.ส. จำรัสเนตร จังหวัดนครศรีธรรมราช ถึงขนาดจุดเทียนเข้าสภาหาแสงสว่างให้บ้านเมือง นายพึ้ง ศรีจันทร์ ส.ส. จังหวัดอุตรดิตถ์ ผู้ที่ต่อมาใน พ.ศ. 2490 เป็นประธานสภาผู้แทนราษฎรที่กล้าจะประชุมสภา แม้คณะรัฐประหารการยึดอำนาจล้มสภาแล้วก็ตาม นายเลียง ไชยกาล ส.ส.จังหวัดอุบลราชธานี ที่กระทุ้งถามเรื่องไม่ชอบมาพากลในการขายที่ดิน รัฐบาลต้องลาออกก็ได้รับเลือกซ้ำเข้ามา นายทองอินทร์ ภูริพัฒน์ ส.ส.จังหวัดอุบลราชธานี ที่ได้รับเลือกซ้ำเข้ามาเป็น ส.ส. ที่อภิปรายเก่งเป็นแกนนำสำคัญของพรรคสหชีพที่ต่อมาได้เป็นรัฐมนตรี และเป็นหนึ่งในอดีตรัฐมนตรีที่ถูกจับกุมโดยเจ้าหน้าที่ และถูกฆ่าในขณะที่ย้ายผู้ต้องหา ทั้งนี้รวมทั้ง นาย อินทรสิงหนธร ส.ส. จังหวัดเชียงใหม่ ที่ต่อมาถูกเพื่อนรวมสภามีมติให้ออกจากสภา

เลือกตั้งเสร็จได้ผู้แทนราษฎรจำนวน 91 คน บรรดาผู้แทนใหม่ที่อยู่ต่างจังหวัดก็เดินทางมาพระนครเพื่อจะเข้าประชุมในการเปิดประชุมในวันที่เปิดประชุมซึ่งตรงกับวันรัฐธรรมนูญคือ 10 ธันวาคม 2480 แต่ยังไม่ทันเปิดประชุม คือวันที่ 8 ธันวาคม 2480 ผู้แทนราษฎรใหม่หนึ่งท่าน คือ นายกล่อม สระโพธิกุล ผู้แทนราษฎรจังหวัดสงขลาได้เสียชีวิตลงที่โรงแรมที่พักที่หัวลำโพงนี้เอง จึงเหลือผู้แทนเพียง 90 คนในตอนนั้น

หลังการเลือกตั้งครั้งนี้ แม้จะได้ผู้แทนราษฎรใหม่จำนวนมากแต่นายกรัฐมนตรีก็ยังเป็นพระยาพหลพยุหเสนาคนเดิม และท่านก็ไม่ได้ลงเลือกตั้งด้วย

เพียงแต่ในสภานั้นยังมีสมาชิกทั้งหมดกระนั้นที่น่าสังเกตก็คือ เมื่อรัฐบาลเข้ามาแถลงนโยบายในวันที่ 23 ธันวาคม พ.ศ. 2480 รัฐบาลได้รับการไว้วางใจด้วยเสียงในสภาจำนวน 99 เสียง แต่ก็มีเสียงไม่รับถึง 19 เสียง ซึ่งน่าจะมาจากเสียงผู้แทนราษฎรที่มาจากกาเลือกตั้งนั่นเอง

การเลือกตั้งครั้งนี้เป็นการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชนแต่ผลของการเลือกตั้งก็ไม่ได้กำหนดรัฐบาล

การมีส่วนร่วมทางการเมือง

การมีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นการมีส่วนร่วมในการปกครองของประชาชนตามสิทธิที่ระบบการเมืองและกฎหมายกำหนดให้กระทำ เป็นการกระทำที่เกิดขึ้นจากความสมัครใจของประชาชน ทั้งนี้เพื่อให้มีอิทธิพลต่อการกำหนดนโยบายของรัฐทั้งในทางการเมืองการปกครองทั้งระดับท้องถิ่นและระดับชาติ

การมีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นการส่งเสริมสิทธิและพลังอำนาจของพลเมือง โดยประชาชนหรือชุมชนเพื่อพัฒนาขีดความสามารถในการจัดการเพื่อรักษาผลประโยชน์ของกลุ่ม ควบคุมการใช้และการกระจายทรัพยากรของชุมชน อันจะก่อให้เกิดกระบวนการและโครงสร้างที่ประชาชนในชนบทสามารถแสดงออกซึ่งความสามารถของตน และได้รับผลประโยชน์จากการพัฒนา นอกจากนี้การมีส่วนร่วมทางการเมืองยังเป็นการเปลี่ยนแปลงกลไกการพัฒนา โดยรัฐมาเป็นการพัฒนาที่ประชาชนมีบทบาทหลัก โดยมีการกระจายอำนาจในการวางแผนจากส่วนกลางมาสู่ส่วนภูมิภาค ทั้งนี้เพื่อให้ภูมิภาคเป็นเอกเทศ ให้มีอำนาจทางการเมือง การบริหาร มีอำนาจต่อรองในการจัดการ

ทรัพยากร โดยให้อยู่มาตรฐานเดียวกันและประชาชนสามารถตรวจสอบได้

ฉะนั้น การมีส่วนร่วมของประชาชน จึงเป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนเป็นฝ่ายตัดสินใจกำหนดปัญหาความต้องการของตนเองอย่างแท้จริง ซึ่งเป็นการเสริมพลังอำนาจให้แก่ประชาชน/กลุ่ม/องค์กรชุมชนให้สามารถระดมขีดความสามารถในการจัดการทรัพยากร การตัดสินใจ และการควบคุมดูแลกิจกรรมต่าง ๆ ในชุมชนมากกว่าที่จะเป็นฝ่ายตั้งรับ นอกจากนี้การมีส่วนร่วมของประชาชนยังสามารถกำหนดการดำรงชีวิตได้ด้วยตนเองให้มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นตามความจำเป็นอย่างมีศักดิ์ศรี และสามารถพัฒนาศักยภาพของประชาชน/ชุมชนในด้านภูมิปัญญา ทักษะ ความรู้ ความสามารถและการจัดการและรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของโลกได้

ลักษณะการมีส่วนร่วมทางการเมือง

ประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วมยึดหลักพื้นฐานว่า “ประชาชนเป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตย ประชาชนสามารถใช้อำนาจได้เสมอ แม้ว่าได้มอบอำนาจให้กับผู้แทนของประชาชนไปใช้ในในฐานะที่เป็นตัวแทนก็ตาม แต่ประชาชนก็สามารถเฝ้าดู ตรวจสอบ ควบคุมและแทรกแซงการทำหน้าที่ของตัวแทนของประชาชนได้เสมอ” ซึ่งการมีส่วนร่วมทางการเมืองแบ่งออกได้เป็น 4 ลักษณะ คือ

1. การเรียกอำนาจคืนโดยการถอดถอน/ปลดออกจากตำแหน่ง เป็นการควบคุมการใช้อำนาจของผู้แทนของประชาชนในการดำรงตำแหน่งทางการเมืองแทนประชาชน ถ้าหากผู้แทนของประชาชนใช้อำนาจในฐานะ “ตัวแทน” มิใช่เป็นไปเพื่อหลักการที่ถูกต้องหรือเพื่อผลประโยชน์ส่วนรวมที่แท้จริง กลับเป็นการใช้

อำนาจโดยมิชอบ มีการทุจริตหรือกระทำเพื่อประโยชน์ส่วนตัวเป็นหลัก ประชาชนผู้เป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตย สามารถเรียกร้องอำนาจที่ได้มอบไปนั้นคืนกลับมาโดยการถอดถอน/ปลดออกจากตำแหน่งได้

2. การริเริ่มเสนอแนะ เป็นการทดแทนการทำหน้าที่ของผู้แทนของประชาชนหรือเป็นการเสริมการทำหน้าที่ของตัวแทนประชาชน ประชาชนสามารถเสนอแนะนโยบาย ร่างกฎหมาย รวมทั้งมาตรการใหม่ ๆ เองได้ หากว่าตัวแทนของประชาชนไม่เสนอหรือเสนอแล้วไม่ตรงกับกับความต้องการของประชาชน

3. การประชาพิจารณ์ เป็นการแสดงออกของประชาชนในการเฝ้าดู รวมทั้งตรวจสอบและควบคุมการทำงานของตัวแทนประชาชน ในกรณีนี้ฝ่ายนิติบัญญัติหรือฝ่ายบริหารเตรียมออกกฎหมายหรือกำหนดนโยบายหรือมาตรการใด ๆ ก็ตาม อันมีผลกระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่หรือสิทธิเสรีภาพของประชาชน ประชาชนในฐานะเจ้าของอำนาจอธิปไตยสามารถที่จะเรียกร้องให้มีการชี้แจงข้อเท็จจริงและผลดีผลเสีย ก่อนออกหรือบังคับใช้กฎหมาย นโยบายหรือมาตรการนั้น ๆ

การแสดงประชามติ ประชาชนสามารถแสดงประชามติได้ ในส่วนที่เกี่ยวกับนโยบายสำคัญหรือการออกกฎหมายที่มีผลกระทบต่อสิทธิเสรีภาพและวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนอย่างมาก เช่น การรับร่างรัฐธรรมนูญ การขึ้นภาษี การสร้างเขื่อนหรือโรงไฟฟ้า เป็นต้น ประชาชนในฐานะเจ้าของอำนาจอธิปไตยสามารถเรียกร้องให้รัฐบาลรับฟังมติของประชาชนเสียก่อนที่จะตรากฎหมาย หรือดำเนินการสำคัญ ๆ โดยการจัดให้มีการลงประชามติเพื่อถามความคิดเห็นของประชาชนส่วนใหญ่ อันจะเป็นการตัดสินใจขั้นสุดท้าย

ความสำคัญของปัญหา การเลือกตั้งโดยส่วนใหญ่มุ่งเป็นเพียงสัญลักษณ์ทางการเมือง เพื่อสร้างความชอบธรรมให้กับคนบางคนหรือกลุ่มคน โดยไม่ได้ยึดกับประชาชนที่แท้จริงที่ใช้สิทธิเลือกตั้งอย่างอิสระเสรีที่ปราศจากปัจจัยอื่น นอกเหนือจากความจริงตรงกับความต้องการของประชาชน เพราะฝ่ายหนึ่งเป็นฝ่ายอาสาเข้ามารับใช้ประชาชน ส่วนอีกฝ่ายประชาชนผู้สนับสนุน ดังนั้น ทางด้านการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนมีมาก ย่อมมีผลให้พรรคการเมืองมีความเข้มแข็ง ที่จะดำเนินการเพื่อประชาชนอย่างแท้จริงได้ ปัญหาที่ได้นักการเมืองที่ไม่มีคุณภาพก็ลดลงด้วยเช่นกัน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ในการเลือกตั้งทั่วไป เมื่อวันที่ 2 กรกฎาคม พ.ศ. 2554

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการทำวิจัย เรื่องปัจจัยที่มีอิทธิพล ต่อการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ในการเลือกตั้งทั่วไป วันที่ 2 กรกฎาคม พ.ศ. 2554 ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือและการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการ

วิเคราะห์ข้อมูล

การสร้างเครื่องมือในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือแบบสอบถาม ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นมา โดยการศึกษาจากตำราเอกสาร และงานวิจัย เพื่อเน้นแนวทางในทางสถิติ แบบสอบถาม โดยแบ่งเป็นส่วน ๆ ดังนี้

ส่วนที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่ทำให้ กลุ่มตัวอย่าง ไปลงคะแนนเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ในการเลือกตั้ง เมื่อวันที่ 2 กรกฎาคม พ.ศ. 2554 ประกอบด้วย คุณสมบัติของหัวหน้าพรรคการเมือง นโยบายของพรรคการเมือง คุณสมบัติของผู้สมัคร

จำแนกระดับความคิดเห็น โดยให้คะแนนมากน้อยตามลำดับความถี่ดังนี้

ความคิดเห็น	คะแนน
มากที่สุด	5
มาก	4
ปานกลาง	3
น้อย	2
น้อยที่สุด	1

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. ข้อมูลทุติยภูมิ ได้จากการศึกษา รวบรวมข้อมูลเอกสาร (Documentary Research) ทั้งเป็นทฤษฎีแนวคิด และผลงานที่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้ง การมีส่วนร่วมของประชาชนและทฤษฎีแนวคิด เกี่ยวกับพฤติกรรมลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง

2. ข้อมูลปฐมภูมิ ได้จากข้อมูล (Survey Research) โดยใช้แบบสอบถาม โดยนำแบบสอบถามไปแจกให้กับผู้ตอบแบบสอบถามพร้อมนัดหมาย วัน เวลา ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ด้วยตนเองและอาสาสมัครร่วมด้วย

3. นำข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสอบถามไปวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิจัย

เรื่องปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ในการเลือกตั้งทั่วไปของเขต พญาไท กรุงเทพฯ ในวันที่ 2 กรกฎาคม 2554 พบว่า ประชาชนให้ความสำคัญต่อยปัจจัย ในการเลือกตั้งสมาชิกผู้แทนราษฎรโดยรวม 3 ด้าน คือ ด้านคุณสมบัติของหัวหน้าพรรคการเมือง นโยบายของพรรคการเมือง และคุณสมบัติของผู้สมัครอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย คือ คุณสมบัติของ ผู้สมัคร นโยบายของพรรคการเมือง คุณสมบัติของ หัวหน้าพรรคการเมือง ตามลำดับ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

1. ทำให้ทราบถึงปัจจัยที่มีผลต่อการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ในการเลือกตั้งทั่วไป ในวันที่ 2 กรกฎาคม 2554 ของเขตพญาไท กรุงเทพฯ

2. ผลการศึกษาที่ได้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการวางแผนของผู้สมัครลงรับเลือกตั้งได้ตระหนักถึงความสำคัญของปัจจัยในการลงคะแนนเสียงและประโยชน์ของการใช้ดุลพินิจของประชาชนก่อนตัดสินใจเลือกนักการเมืองเข้าไปบริหารประเทศสำหรับการเลือกตั้งครั้งต่อไป

สรุปผลการวิจัย

การวิจัย เรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในการเลือกตั้งทั่วไป วันที่ 2 กรกฎาคม พ.ศ. 2554 ในเขตเลือกตั้งเขตพญาไท กรุงเทพฯ โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อการศึกษาการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยด้านพรรคการเมือง ตัวบุคคล กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้มีสิทธิเลือกตั้ง เมื่อวันที่ 2 กรกฎาคม พ.ศ. 2554 ของเขตพญาไท จำนวน 300 คน โดยวิธีสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ (Accidental Sampling) และใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage) และการหาค่าความถี่ (Frequency) ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) T –test และ F – test สรุปผลศึกษาดังนี้

ด้านคุณสมบัติของหัวหน้าพรรค พบว่าประชาชนให้ความสำคัญกับกลุ่ม/พรรคการเมือง อยู่ในระดับมาก ซึ่งคุณสมบัติกลุ่ม/พรรคการเมือง ที่ประชาชนเห็นว่ามีค่าสำคัญมากที่สุด มีเพียงข้อเดียว คืออุดมการณ์ในการทำงาน

ด้วยนโยบายของพรรคการเมือง พบว่าประชาชนให้ความสำคัญในนโยบายของพรรคการเมือง อยู่ในระดับมาก ซึ่งนโยบายของพรรคการเมือง ที่ประชาชนเห็นว่ามีค่าสำคัญมากที่สุด มี 4 ข้อ คือ

- 1) นโยบายด้วยการแก้ปัญหาอุปชั่น
- 2) นโยบายด้านเศรษฐกิจ
- 3) นโยบายเกี่ยวกับหนี้สินของเกษตรกรและความยากจน

4) นโยบายด้วยการปราบปรามอาชญากรรม ยาเสพติด และป้อนการพนัน

ด้านคุณสมบัติของผู้สมัคร พบว่าประชาชนให้ความสำคัญกับคุณสมบัติของผู้สมัครในระดับมาก ซึ่งคุณสมบัติของผู้สมัครที่ประชาชนให้ความสำคัญมากที่สุด คือ มีคุณธรรม มีความเสียสละในการทำงานเพื่อส่วนรวม มีความเที่ยงธรรมยุติธรรม ซื่อสัตย์สุจริต มีความรับผิดชอบ มีประวัติดี ประสบความสำเร็จในการทำงานและชีวิตครอบครัว มีความสามารถในทางประสานงาน มีความสุขุม รอบคอบ ตามลำดับ ส่วนคุณสมบัติของผู้สมัครที่ประชาชนเห็นว่ามีค่าสำคัญน้อยที่สุดในระดับปานกลาง มีอยู่ 2 ข้อ คือ มีอุดมการณ์และมีบารมี ตามลำดับ

ด้วยความสัมพันธ์กับพฤติกรรมของการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง

1. ประชาชนที่เพศต่างกัน พบว่า เพศ เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งของประชาชน
2. ประชาชนอายุต่างกัน พบว่า อายุ เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งของกลุ่มตัวอย่าง
3. ประชาชนมีระดับการศึกษาแตกต่างกัน พบว่า ระดับการศึกษาเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งของกลุ่มตัวอย่าง
4. ประชาชนที่มีอาชีพแตกต่างกัน พบว่า อาชีพเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการลงคะแนนเลือกตั้งของกลุ่มตัวอย่าง
5. ประชาชนที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนแตกต่างกัน จะพบว่า รายได้เฉลี่ยต่อเดือนเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งของกลุ่มตัวอย่าง
6. ประชาชนมีความคิดเห็นต่อพรรคการเมือง, หัวหน้าพรรคการเมือง, นโยบายของพรรคการเมืองแตกต่างกัน พบว่า คุณสมบัติของหัวหน้าพรรค

การเมือง นโยบายของพรรคการเมือง,คุณสมบัติผู้สมัคร เป็นปัจจัยที่มีผลต่อการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งของประชาชน

อภิปรายผล

จากการศึกษาพบว่า ประชาชนส่วนใหญ่ ไปใช้สิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทุกครั้ง แต่ยังไม่พบว่ามีผู้ที่ไม่เคยไปใช้สิทธิเลยยังมีอยู่ ส่วนผู้ที่ไม่ไปใช้สิทธิ โดยให้เหตุผลว่า ไม่ชอบผู้สมัคร รองลงมาเพื่อหาญส่วนปัญหาการไม่มีชื่อบัญชีรายชื่อผู้เลือกตั้ง ไม่เข้าใจวิธีการลงคะแนนและไม่ทราบวันเลือกตั้ง ไม่ใช่สาเหตุของการไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้ง ทั้งที่อาจจะเป็นเพราะว่าการที่ผู้เลือกตั้งจะตัดสินใจ ไปเลือกตั้งแต่ละครั้งเป็นการกระทำตามอารมณ์หรือความพึงพอใจแบบปราศจากเหตุผล เช่น คนที่มีความรู้สึก รักใคร่ ชอบพอตัวผู้สมัครรับเลือกตั้งบางคน แล้วไปใช้สิทธิเลือกตั้งอันเป็นการแสดงความรัก ศรัทธาต่อบุคคลนั้น เมื่อรู้สึกว่าคุณไม่ชอบผู้สมัครก็จะไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้ง เช่นเดียวกับเหตุผล ของผู้ที่ไปใช้สิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เมื่อวันที่ 2 กรกฎาคม 2554 คือ ต้องการได้คนที่ตนพอใจ ไปเป็นผู้แทน รองลงมาให้เหตุผลว่า เพื่อน/ญาติพี่น้องชวนนั้นเป็นเพราะ การออกเสียงเลือกตั้งเป็นการกระทำตาม หรือเห็นคนอื่นกระทำแล้วกระทำตาม ส่วนที่ไปด้วยจิตสำนึกของความเป็นประชาธิปไตยมีน้อยมาก

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะจากการศึกษา พบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพล ต่อการไปใช้สิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ในการเลือกตั้งทั่วไป วันที่ 2 กรกฎาคม 2554

ของเขตพญาไทประกอบด้วยปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน คุณสมบัติของหัวหน้าพรรคการเมือง นโยบายของพรรคการเมือง และความคิดเห็นต่อคุณสมบัติของหัวหน้าพรรคการเมือง ดังนั้นผู้ศึกษาได้กำหนดแนวทาง เพื่อเป็นข้อเสนอแนะดังนี้

เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมในการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง ดังนั้นการให้ความรู้ ความเข้าใจแก่ประชาชนในการปกครอง ในระบอบประชาธิปไตย ต้องทำให้ประชาชนได้เห็นทั้งความสำคัญของการมีส่วนร่วมทางการเมือง ในระบอบประชาธิปไตย ที่มีผลกระทบต่อประชาชนทั้งทางตรงและทางอ้อม ทั้งในการพัฒนาประเทศ รวมถึงการพิทักษ์ผลประโยชน์ของประชาชน ของประเทศชาติ ต้องทำให้ประชาชนหันมาสนใจเกี่ยวกับการเมือง การปกครองและการมีส่วนร่วมให้มากขึ้น ซึ่งเป็นผลกระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชน ไม่ควรให้นักการเมืองอาศัยช่องว่างของตัวแปร ในการกอบโกยผลประโยชน์ที่ประชาชนควรได้ ที่ทำให้นักการเมืองได้เป็นผู้แทนราษฎรมาจากการซื้อเสียงอย่างรุนแรง เพราะที่สุุดแล้วผลกระทบทั้งหมดจะตกอยู่กับประชาชนทั้งสิ้น

คุณสมบัติของผู้สมัคร นโยบายของพรรคการเมือง คุณสมบัติของหัวหน้าพรรคการเมือง ที่เป็นปัจจัยสำคัญที่มีอิทธิพลต่อการเลือกตั้ง ถึงแม้ว่าประชาชนจะเลือกตัวบุคคลเป็นอันดับหนึ่ง แต่คุณสมบัติของผู้สมัครที่ประชาชนให้ความสำคัญมากที่สุดในเรื่องของการมีคุณธรรม จริยธรรม ความเสียสละในการทำงานเพื่อส่วนรวม จึงทำให้เราเห็นนักการเมืองต้องไปงานศพขึ้นบ้านใหม่ งานแต่งงาน งานบวช งานบุญต่าง ๆ ต้องมีความเที่ยงตรง ความ

ยุติธรรม ต้องซื่อสัตย์ สุจริต มากกว่าคุณสมบัติด้านอื่น ๆ ซึ่งนับว่าเป็นสิ่งที่ประชาชนให้ความสำคัญในการคัดเลือกตัวบุคคล ที่จะลงสมัครรับเลือกตั้ง ประชาชนไม่ใช่เกณฑ์ของระบบอุปถัมภ์ความสัมพันธ์ส่วนตัวหรือเงินทอง ในการตัดสินใจเลือกตั้งและจะทำให้ผู้สมัครต้องมีการปรับเปลี่ยนตนเอง เพื่อให้สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบันและความสนใจของประชาชน โดยต้องพัฒนาตนเองให้มีความพร้อมในการที่จะเป็นคนที่มีความดีมีคุณธรรมในสายตาของประชาชน ดังที่เราได้เป็นภาพลักษณ์ของนักการเมือง ที่ปรับตัวในปัจจุบัน ไม่ว่าจะเรื่องงบประมาณพัฒนาพื้นที่ของตนเอง การทำตัวเป็นนักเลง เป็นผู้มีอิทธิพลในพื้นที่ก็จะค่อย ๆ หดลง ต้องทำตัวเป็นคนดี มีความรู้ ความสามารถ ใจถึงฟังได้ เป็นที่ฟัง เป็นที่หวังของประชาชนต่อไป

ดังนั้น ขอเสนอแนะที่สำคัญ ต้องให้ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองให้มากขึ้น เพื่อรู้ทันนักการเมือง และรู้ถึงผลของการเลือกผู้แทนที่ดี มีผลกระทบต่อประชาชนตนเองอย่างไรบ้าง

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาครั้งต่อไป

ควรแบ่งพื้นที่ศึกษาออกหลายระดับ ตามตัวแปรต่าง ๆ ลักษณะพื้นที่ในเชิง เศรษฐกิจ สังคม การเมือง ประชาชนในชุมชนที่มีความแตกต่างของประชาชนในย่านเศรษฐกิจ ย่านการค้า ย่านคนมีฐานะดี ย่านคนมีความรู้ ต้องแบ่งพื้นที่ศึกษาย่อยให้มีหลายระดับเพื่อให้ครอบคลุมพื้นที่อย่างทั่วถึงให้มากที่สุด เพราะพฤติกรรมการลงคะแนนเสียงของประชาชน ในแต่ละพื้นที่มีลักษณะแตกต่างกัน ในเรื่องฐานะ ความรู้ที่เป็นปัจจัยต่อการตัดสินใจเลือกสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ดังข้อมูลที่กล่าวมาแล้วข้างต้น

รายการอ้างอิง

- “ดอกไม้ปลายปืน: อนาคตการเมืองไทยภายใต้รัฐธรรมนูญฉบับใหม่”. (2550, 24 สิงหาคม). ผู้จัดการรายสัปดาห์, หน้า 4-5.
- “หลักการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งทางการเมือง”. รัฐสภาสาร. 48(12), 191-204.
- กนก วงษ์ตระหง่าน. (2528). การเมืองในระบบประชาธิปไตย. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- _____. (2528). การเมืองในสภาผู้แทนราษฎร. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- กระมล ทองธรรมชาติ และคณะ. (2531). การเลือกตั้งพรรคการเมืองและเสถียรภาพของรัฐบาล (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพฯ: ฝ่ายวิจัย คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- คณะศ กลิน์สุคนธ์. (2543). การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตเทศบาล: ศึกษาเฉพาะกรณีเทศบาลที่เปลี่ยนแปลงฐานะมาจากสุขาภิบาล พ.ศ. 2542 ในจังหวัดชลบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ชมพู โกติรัมย์. “การเมือง เรื่องของประชาชน: จะเป็นจริงได้อย่างไร”. สืบค้นเมื่อ March 15, 2008, from http://www.bangkokbiznews.com/2007/12/03/news_25212614.php?news_

- ชัยวัฒน์ รัชชจักร. (2526). **ความเข้าใจทางการเมืองและการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน: ศึกษาเฉพาะกรณีประชาชนอำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชูวงศ์ ฉายะบุตร. (2539). **การปกครองท้องถิ่นไทย**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ส่วนท้องถิ่น กรมการปกครอง.
- ธีรพล เกษมสุวรรณ. (2528). **ความรู้สึกรู้สึกเห็นห่างทางการเมืองกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นิยม รัชชอมฤต. (2540). **การเมืองไทย พัฒนาการ ปัญหา และแนวทางแก้ไข**. กรุงเทพฯ: เลือ้อาทร.
- ประชา วีวัฒน์. (2548). **พฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งทั่วไปในปี พ.ศ. 2548 ของบุคลากรโรงเรียนปรีณสรอยแยลส์วิทยาลัย อำเภอเมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่**. วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต การเมืองและการปกครอง, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ประยุทธ วุฒิสภากร. (2548). **บทบาทที่ประชาชนคาดหวังต่อสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด: ศึกษาเฉพาะกรณี เขต 3 อำเภอพระพุทธบาท จังหวัดสระบุรี**. สารนิพนธ์หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเกริก.
- ประสิทธิ์ พรรณพิสุทธิ (2513). **การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการปกครองแบบสุขาภิบาล: ศึกษาเฉพาะกรณีสุขาภิบาลพุทธไธสง จังหวัดบุรีรัมย์**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พรศักดิ์ ผ่องแผ้ว. (2534). **การเลือกตั้งกับการพัฒนาทางการเมือง**. ใน เอกสารการสนชดวิชาปัญหาการพัฒนาทางการเมืองไทย. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- _____. (2536). **กรอบการมองพฤติกรรมการเมือง**. วารสารสังคมศาสตร์. 7(มกราคม-มีนาคม 2536), 13-14.
- พีรพล ตัณชโสภาส. (2539). **ความพร้อมทางการเมืองของประชาชนในท้องถิ่นหรือรองรับการกระจายอำนาจ : ศึกษากรณี จังหวัดภูเก็ต**. วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต รัฐศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ไพฑูรย์ หลิมวัฒนา และคณะ. (2549). **การรับรู้ข่าวสารและการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร**. สารนิพนธ์นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต สื่อสารการเมือง, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกริก.
- รักษา บันเทิงสุข. (2540). **พฤติกรรมเลือกตั้งของผู้มีอายุ 18-19 ปี ในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร วันที่ 2 กรกฎาคม 2538 ศึกษากรณีอำเภอเมืองจังหวัดเชียงใหม่**. วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- เรืองโรจน์ เสนาราง. (2548). **ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการใช้สิทธิเลือกตั้งผู้บริหารท้องถิ่น และสมาชิกสภาท้องถิ่น: ศึกษากรณีการเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนตำบล และสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลดงเสือ เหลือง อำเภอโพธิ์ประทับช้าง จังหวัดพิจิตร เมื่อวันที่ 31 กรกฎาคม พ.ศ. 2548**. วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

- วงศ์ เลิศไพศาล. (2541). **วัฒนธรรมทางการเมือง: ศึกษาเฉพาะกรณีในส่วนที่เกี่ยวกับความคิดเห็นของนิสิตปีสุดท้าย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยที่มีต่อฐานะ และบทบาทของสมาชิกสภาผู้แทน**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิทยา สุวรรณมาศ. (2541). **พฤติกรรมการณ์ลงคะแนนเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของประชาชนในเขตอำเภอโนนรัมย์ จังหวัดชัยนาท**. สารนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต รัฐศาสตร์, คณะรัฐศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- ศักดิ์ เดชอุดม. (2534). **แรงจูงใจในการสมัคร รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาจังหวัด ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา**. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต รัฐศาสตร์, คณะรัฐศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- _____. “แรงจูงใจในการสมัคร รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาจังหวัด ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา.” สืบค้นเมื่อ December 17, 2008, จาก <http://beethoven.cpe.ku.ac.th>.
- ศิวะพร ปัญจมาลา. (2538). **ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของประชาชน : ศึกษากรณีการเลือกตั้งซ่อมสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดนครพนมเขต 1 พ.ศ. 2537**. วิทยานิพนธ์รัฐศาสตร์มหาบัณฑิต การปกครอง, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศุภชัย เอี่ยมมอ. (2539). **พฤติกรรมการณ์ลงคะแนนเสียงเลือกตั้งในองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น : ศึกษาเฉพาะกรณีการเลือกตั้งสมาชิกสภาเมืองพัทยา เมื่อวันที่ 17 มีนาคม 2539**. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต รัฐศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ประจำจังหวัดประจวบคีรีขันธ์. “**รายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2548**”. สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ประจำจังหวัดประจวบคีรีขันธ์. สืบค้นเมื่อ August 18, 2008, จาก <http://prachuapkhirikhan.ect.go.th>.
- สุชา จันทร์เอม และสุรางค์ จันทร์เอม. (2540). **จิตวิทยาสังคม**. กรุงเทพฯ: แพรววิทยา.
- สุวัฒน์ ศรีพงษ์สุวรรณ. (2544). **ความคิดเห็นของประชาชนต่อการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา : ศึกษากรณีประชาชนในเขตบางนา ในการเลือกตั้งเมื่อวันที่ 4 มีนาคม 2543**. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต รัฐศาสตร์, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- อเนก เหล่าธรรมทัศน์. “**พฤติกรรมการณ์ลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง**”. สืบค้นเมื่อ December 17, 2008, จาก <http://beethoven.cpe.ku.ac.th>.
- อังคณา สุริยกุล ณ อยุธยา. (2548, 5 กุมภาพันธ์). “**การลงคะแนนเสียงเลือกตั้งคือการมอบอำนาจอธิปไตย**”. **เดลินิวส์**.
- Almond, G.A. & B.G. Powell Jr. (1966). *Comparative Politics: A Developmental Approach*. Boston: Little Brown and Company.
- Bardar, J.D. (1969). *Citizen Politics: An Introduction of Political Behavior*. Chicago: Markham Publishing.

- McClosky, H. (1968). Political Participation. **International Encyclopedia of the Social Sciences**. 12 (December 1968), 252-253.
- Nie .N.H. & S. Verba. (1975). Political Participation. in F.I. Greenstein and N.W. Polsby. **The Handbook of Political Science**. Reading, Massachusetts: Addison Wesley.
- Wiener, M. (1971). Political Participation: Crisis of Political Process. in L. Binder (eds.). **Crisis and Sequence in Political Development**. Princeton: Princeton University Press.